

ŠTA SU DONELI IZBORI?

Debata "Šta su doneli izbori?", koju su organizovale Fondacija Centar za demokratiju i Fridrih Ebert Fondacija 26. aprila u beogradskom Press centru, dva dana nakon vanrednih parlamentarnih i redovnih pokrajinskih i lokalnih izbora, okupila je prestavnike političkih stranaka, nevladinog sektora, naučne radnike i analitičare, kako bi zajedničkim naporima došli do odgovora na pitanje iz naziva debate. Raspravu su pokrenuli dugogodišnji borci za demokratiju, pravnu državu i ljudska prava u Srbiji, Predsednik UO Fondacije Centar za demokratiju Dragoljub Mićunović i sociološkinja Vesna Pešić.

Prof. dr Dragoljub Mićunović otvorio je debatu definisanjem dva problema sa kojima se suočavamo. Prvi jeste navika trenutne vlasti da raspisuje izbore van utvrdjenih demokratskih okvira, čak bez ubedljivog obrazloženja za održavanje istih. Drugi problem predstavlja neizvesnost evropskog puta kojim je krenula Srbija, i mogućnost vraćanja u devedesete godine. "Postavlja se pitanje da li smo mi napredovali u ovih 25 godina ili smo samo završili jedan krug?", rekao je Mićunović.

»

Što se tiče ocene izbora, niko ne može da kaže da su ti izbori bili fer i poštjeni, jer je to bila jedna apsolutna demonstracija medijske i finansijske moći premijera i Srpske napredne stranke. Ovi izbori su dobijeni i pre nego što je započeo sam izborni proces. (Vesna Pešić)

Gospođa Pešić konstatovala je, na početku svog govora, da se Srbija nalazi u slobodnom padu zaostalosti, da gubi civilizacijski nivo i kapacitete gotovo na svim nivoima i nema izgleda da će se to zaustaviti ni ovim izborima. Kao jedinu svetlu tačku ovih izbora, istakla je ulazak tri od četiri, uslovno rečeno, liste "demokratske opozici-

» *Zapad interesuje nekoliko stvari kada su u pitanju Srbija i premijer Aleksandar Vučić. Prvo, da se Vlada drži zacrtanog kursa prema Evropskoj uniji, bez obzira koliko on bio čvrst i iskren. Drugo, stabilnost u regionu. I treća stvar, sprovođenje reformi bez obzira na cenu. (Zoran Lutovac)*

je” u parlament – Koalicije okupljene oko Demokratske stranke, Koalicije Čeda-Boris-Čanak i pokreta Dosta je bilo, za razliku od Levice Srbije Borka Stefanovića koja se suviše kasno uključila u parlamentarnu trku.

Zoran Lutovac sa Instituta društvenih nauka rekao je da je ulazak desnice u parlament, Srpske radikalne stranke i koalicije DSS-Dveri, samo prividno neuspeh Srpske napredne stranke. „Oni dobijaju jedno desno krilo koje je snažno, i koje ih postavlja u središte između konzervativne i liberalne opozicije. Pred međunarodnim sagovornicima koji pozdravljaju Vučićevo pobjedu, on se sa svojom koalicijom pojavljuje kao partner koga još više treba podržati”, zaključuje Lutovac.

Konsultant Milan Kovačević smatra da je, uporedo sa pričom o privatizaciji i jačanju privatnog sektora, došlo da jačanja javnog sektora u prethodne dve godine. Kao praktičan primer navodi podatak da su u budžetu za ovu godinu poreski prihodi povećani za 8%, više od svih drugih, što ukazuje na činjenicu da država uzima još više od građana i od privrede.

» *Po većini parametara – nezaposlenost, minimalni privredni rast, zatvorenost privrede, ogroman dug prema inostranstvu – imamo najgoru ekonomiju u Evropi. Podići društvo u takvoj situaciji se ne može autoritarno i bez liberalizma. (Milan Kovačević)*

Stevica Dedžanski (Centar za razvoj međunarodne saradnje) izneo je stav da je matrica o tome da su ovi izbori referendum o Vučiću nametnuta od same opozicije iz razloga što je preovladalo mišljenje, posebno na društvenim mrežama, da se tom logikom vlast pobjedi. “To se pokazalo kao promašaj, jer se nije nudila alternativa”.

» *Ovde se stalno govori da su se rezultati izbora unapred znali. Postavlja se pitanje, kod običnih građana i kod ljudi koji se ne bave politikom, zašto su izbori uopšte traženi? I opozicija je htela izbore, i to u punom kapacitetu, direktno i indirektno. (Stevica Dedžanski)*

» Prva bitna činjenica ovih izbora jeste ubedljiva pobeda Aleksandra Vučića i SNS-a. Drugo, SPS je bez PUPS-a uspeo da održi dvocifren rezultat i zacementira poziciju broj dva. Treće, povratak Vojislava Šešelja u Narodnu skupštinu. Četvrto, ulazak Saše Radulovića i Pokreta Dosta je bilo, koji je uspeo kampanjom ispod radara da pređe cenzus, jer je, pre svega, bio vrlo aktivan na lokalnu, u radu sa ljudima. (Branko Radun)

» Na osnovu čega je Vučić dobio izbore? Prvo, autoritarni narod je tražio autoritarnog vođu, i obrnuto. Drugo, Vučić i naprednjaci imali su potpuni monopol nad državnim institucijama. Treće, hegemonija nad medijima. Četvrto, on je imao beskrajne količine novca. (Srećko Mihailović)

Srećko Mihailović (Centar za razvoj sindikalizma) na početku svog izlaganja postavio je pitanje zašto su raspisani vanredni izbori. "Radi produžetka vladavine, ne za dve godine, nego za nešto više. Vučić je dobio ove izbore, dobiće sledeće izbore, ali one tamo neće dobiti, i njegova vladavina se završava, kao i dve prethodne vladavine, nakon 12 godina, 2024. godine". Kao drugi važan razlog navodi izbore na lokalnu, jer je kadrovska naprednjaka takva da bi bez njegove pomoći mnoge opštine bile izgubljene. "Pod njegov oreol sveca su se podvukli mnogi "slabi" ljudi na lokalnu i dobili izbore".

» Trebalo bi razmisliti o tome da je put ka evropskim integracijama jeste put sa alternativom, sa mogućim različitim ishodima. Ne treba ponavljati o tome kako je evropsku mantru preuzela vlast, nego videti koji su to okviri u kojima se evropske integracije mogu posmatrati. (Zoran Stojiljković)

Zoran Stojiljković sa Fakulteta političkih nauka osvrnuo se na problem izbornog sistema i zakonodavstva, koje je, po njegovom mišljenju, ponižavajuće sa staništa demokratskih standarda. Dalje navodi da je u tom zakonu pristup javnom novcu krajnje nejednak, snažno stimuliše parlamentarne i najveće stranke, a malim strankama onemogućuje da sa javnim sredstvima budu prepoznatljive biračima u izornoj kampanji. "Medijska prezentacija i uslovi, strukturne pretpostavke, fer ponašanje u kampanji – to su razlozi zbog kojih ja više nisam spreman da govorim o Srbiji kao o kompletnoj izornoj demokratiji", rekao je profesor.

» *Postoji jasan razlog zašto su izbori svuda na četiri godine, naročito u jednoj zemlji koja mora da profiliše svoje reforme. Zna se da se reforme dizajniraju i uvode u prvoj godini, u drugoj i trećoj godini se primenjuju, a kraj treće i četvrta godina predstavljaju priliku da se evaluiira i proceni da li su bile uspešne ili ne.*
(Nataša Vučković)

Nataša Vučković (Fondacija Centar za demokratiju) rekla je da Vučić možda jeste dobio dve godine, ali je Srbija izgubila bar jednu. "Ako Vlada bude formirana u junu, a njenih prvih sto dana rada se ne računa, očekujemo da će tek negde krajem godine nova Vlada početi

» *Kada govorimo o rezultatu SNS-a, reč je o vrlo širokoj i heterogenoj koaliciji, čiji članovi nemaju nikakve sličnosti, upravo po pitanju ekonomske politike, liberalizam ili socijalizam, niti po pitanju nacionalne ili geopolitike, Istok ili Zapad. Na toj listi imate najveće rusofile i najveće evropejce. Za SNS se glasa po inerciji, po diktatu, zbog nedostatka alternativa, a ponekada i zbog straha.*
(Đorđe Vukadinović)

da radi". Zaključuje da sa ovim prevremenim izborima, koji se događaju svake dve godine, mi nemamo mogućnost da uspostavimo bilo kakav ozbiljan reformski process.

Đorđe Vukadinović (Nova srpska politička misao) smatra da objektivna analiza pokazuje da su izbori održani u vrlo nepovoljnoj, nedemokratskoj i nefer političkoj klimi. "Izbori se ne svode na izborni dan, i ne može se regularnost izbornog procesa svesti na dan glasanja".

» *Ja očekujem dalje urušavanje ekonomije ili puzeći rast. Nema vizije i koncepta razvoja ni na jednom području ekonomije. Premijer se ponosi sa nekim malim procentima rasta BDP-a, a nama treba 3% samo da bismo vraćali kamate. Da li onda možemo govoriti o razvoju?*
(Zvonimir Tešić)

Snežana Šantić, predsednica Udruženja penzionera Stari grad, podseća da je Ustavnu sud odbio da razmatra njihovu inicijativu o ukidanju protivustavnog smanjenja penzija iz ekonomskih razloga. "Penzija je lična svojina koju smo mi penzioneri stekli".

Maja Sedlarević iz Lige socijaldemokrata Vojvodine istakla je da je ponosna što je Skupština AP Vojvodine jedino zakonodavno telo u Srbiji koje ima redovne izbore, svake četiri godine, od 2000. godine do danas. "Tu vrstu stabilnosti smo jedino mi u Vojvodini uspeali da postignemo", zaključuje Maja Sedlarević.

» *Ko su građani Srbije danas? Obrazovna struktura građana je pogoršana u odnosu na prethodni period. Mi sad plaćamo cene reality programa, određenih televizijskih kanala; počinju da dolaze na naplatu cene našeg odnosa prema javnom dobru, javnom interesu, razumevanju toga šta je dobrobit i šta su ciljevi.*
(Ksenija Petovar)

Vesna Pešić na samom kraju izvodi zaključak da ovo što imamo danas treba tumačiti u smislu tranzicione propasti Srbije. Izrazila je slaganje sa delom govornika koji smatraju da je Srbija antiradnička zemlja, zato što su svi zakoni, koji su donošeni, pretvorili Srbiju u zaostalu zemlju koja nudi investitorima, stranim i domaćim, korumpirano društvo sa jeftinom radnom snagom.

Profesor Mićunović konstatovao je da se debata "Šta su doneli izbori?" svodi na Vučića. "To jeste malo čudno, ali ako se sve svede na jednog čoveka, onda se o njemu mora raspravljati. Ako imate vladavinu jednog čoveka, sve mane tog čoveka postaju mane države", rekao je Mićunović.

„Srpski radnik nije nemački ili engleski radnik koji se vekovima borio za svoja prava. Mi nemamo levicu, jer ona ne može da se izmisli ili da se izvuče iz džepa, već mora autentično da izraste iz nečega. Mi kao intelektualci jesmo ćutali, ali gde je ta radnička klasa? (Vesna Pešić)

„Vučić ima duboko usađenu strukturalnu neusklađenost sa samim sobom. Njega očekuju opredeljenja – Evropa ili Rusija, liberalna ili socijalna država. Uopštenost koju koristi da pridobije mase vратиće se kao bumerang. Što kasnije bude odlazio sa vlasti, to će mu biti teže. (Dragoljub Mićunović)

Fondacija Centar za demokratiju nastavlja sa organizacijom debata kroz projekat Demokratski politički forum u cilju okupljanja i povezivanja što većeg broja aktera zainteresovanih za unapređivanje demokratije, položaja građana i socijalne pravde u Srbiji.

Od ove godine svi zainteresovani mogu na internetu da prate prenos uživo, a na socijalnim mrežama tok debate može se pratiti putem oznake #DPF.

Pratite nas na: <https://www.facebook.com/politickiforum>
 <https://twitter.com/politickiforum>
 <https://www.youtube.com/user/politickiforum>